

QUYOSH FOTOELEMENTINING QUVVATIGA MAGNIT MAYDON TA`SIRI

Majidova Gulnoza Nurmuxamedovna,

Namangan muxandislik-qurilish instituti

m.gulnoza.1985@gmail.com

Mirzakbarov Azamatjon Abdulnosir o`g`li

mirzakbaravazamatjonbek@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu ishimizda quyosh fotoelementining quvvatiga magnit maydonni ta`sirini o`rganib chiqilgan. Magnit maydonning yo`nalishini o`zgartirish yo`li bilan fotoelementda ishlab chiqarilayotgan foydali quvvatga ta`sir o`tkazish mumkin. Magnit maydon ta`sirida fotoelementning quvvati kamayishi va buning sabablari tushuntirilgan.

Kalit so`zlar: Xoll kuchlanishi, geterostruktura, VAX-volt-amper xarakteristika, baza qarshilik, sirqish qarshilik

EFFECT OF MAGNETIC FIELD ON THE POWER OF THE SOLAR PHOTO ELEMENT

Annotation: In this study, the effect of a magnetic field on the power of a solar photocell was studied. By changing the direction of the magnetic field, it is possible to influence the useful energy produced by the photocell. The reasons for the decrease in the strength of the photocell under the influence of a magnetic field are explained.

Keywords: Hall voltage, heterostructure, I-V characteristic, base resistance, leakage resistance.

Xozirgi kunda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan energiya olish eng keng foydalanilayotgan talablardan biri bo‘lib kelmoqda. Qayta tiklanuvchi energiya manbalari orasida ko‘p ishlatiladigani bu quyosh elementidir. Ya’ni quyosh energiyasini elektr energiyasiga aylantirish ham arzon ham qulay hisoblanadi[1-3].

Aynan hozirda geterostrukturali, perovskidli va organik birikmalar asosida olinayotgan fotoelementlarning effektivligini o‘rganib solishtirilmoqda.

Biz ushbu ishimizda quyosh fotoelementining quvvatiga magnit maydonni ta’sirini o‘rganib chiqdik.

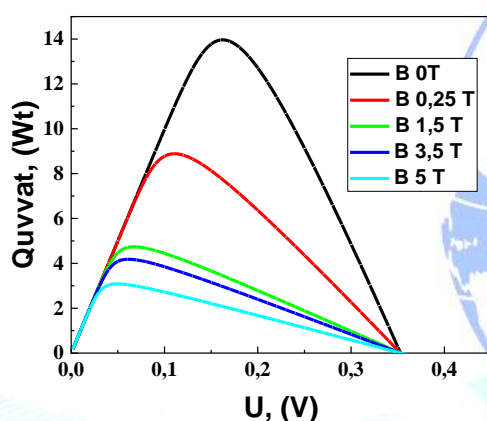
p-n o‘tishning VAXsiga magnit maydon va yorug‘likni ta’sir ettirib

$$j = j_s \left(e^{\frac{e\phi_0 - U - U_1 + J((R_p - AU^n) + aR_x J \beta x)}{kT_e}} - 1 \right) + \frac{U}{R_u} - J_f$$

olgan ifodamizni kuchlanishni ko‘paytirib fotoelementning quvvatini ifodalovchi formula keltirib chiqarib olamiz.

$$P = \left(j_s \left(e^{\frac{e\phi_0 - U - U_1 + J((R_p - AU^n) + aR_x J \beta x)}{kT_e}} - 1 \right) + \frac{U}{R_u} - J_f \right) \cdot U \quad (1)$$

(1) Ifodaga berilgan son qiymatlarni qo‘yish orqali qo‘yidagi grafikga ega bo‘lamiz.

1 rasm. Turli magnit maydon ta’sirida quvvatni kuchlanishga bog‘liqligi.

B ortib borgan sari fotoelementning maksimal quvvati kamayib borar ekan.

Ushbu ishida p-n o‘tishning VAXsiga magnit maydonning son qiymatidan tashqari yo‘nalishi ta’sir qilishi ham o‘rganilgan. Dioddan o‘tayotgan tok zichligi

yoʻnalishi bilan magnit maydonning yoʻnalishi orasidagi burchak potensial toʻsiq balandligiga taʼsir qiladi. Buning natijasida dioddan oʻtayotgan tok magnit maydoning yoʻnalishiga bogʻliq boʻladi [4,5].

Bu esa oʻz navbatida diodning VAXiga magnit maydonning p-n oʻtish tekisligiga qanday yoʻnalgan ekanligiga bogʻliq boʻladi. Ishda magnit maydonning p-n oʻtish tekisligiga perpendikulyar yoʻnalishi bilan xosil qilingan burchagi dioddagi kuchlanishga $V = V_0 + \Delta V \sin^2 \alpha$ koʻrinishida oʻzgarishini tajribada aniqlangan. Biroq bu yerda ikkinchi xad $\Delta V \sin^2 \alpha$ imperik tanlab olingan. Nazariy jihatdan asoslanmagan.

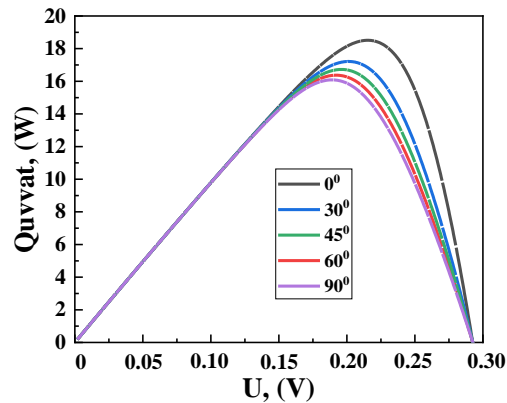
Bizga maʼlumki magnit maydonda xarakatlanayotgan zaryadlarga taʼsir qiluvchi kuch Lorens kuchi boʻlib $F = qB\vartheta \sin \alpha$ burchak sinusining birinchi darajasiga bogʻliq boʻladi.

Shuning uchun naʼmunada yuzaga keluvchi Xoll kuchlanishi xam $\sin \alpha$ ga proporsional boʻlishi kerak. Basharti tok kuch chiziqlarining magnit magnit maydonida egilishini xisobga oladigan boʻlsak u xolda Xoll kuchlanishining p-n oʻtish tekisligiga perpendikulyartashkil etuvchisi yuzaga keladi. Bu esa p-n oʻtishga qoʻshilgan tashqi kuchlanishga qoʻshimcha Xoll kuchlanishiga proporsional boʻlgan qoʻshimcha kuchlanishni xosil boʻlishiga olib keladi [6,7]. Agarda magnit maydoni xisobiga yuzaga keluvchi Xoll kuchlanishi bilan bogʻliq boʻlgan potensial toʻsiq balandligini oʻzgarishini hisobga olsak, dioddan oʻtayotgan tokning magnit maydoniga bogʻliqligini qoʻyidagi koʻrinishda yozishimiz mumkin [8].

$$P = \left(j_s \left(e^{\frac{e\varphi_0}{kT} \frac{e(\varphi_0 - U - U_1 + J((R_b - AU^n) + aR_x J \beta \sin \alpha))}{kT_e}} - 1 \right) + \frac{U - J((R_b - AU^n) - J_f)}{R_u} \right) \cdot U \quad (3)$$

Bu yerda potensial toʻsiqning balandligini oʻzgarishi $\sin \alpha$ gaproporsional boʻladi.

Fotoelementning quvvatini burchakka bogʻliqligini grafiklarini olaylik.

2-rasm Turli burchaklar uchun quvvatning kuchlanishga bog‘liqlik grafiklari keltirilgan.

(2) rasmda fotoelement quvvatining (3) ifodalardan foydalangan holda turli burchaklar uchun quvvatning kuchlanishga bog‘liqlik grafiklari keltirilgan. Grafiklardan ko‘rinib turibdiki turli burchaklar uchun quvvat grafiklari ham turlicha bo‘lgan. α burchak 0 bo‘lgan xol uchun fotoelementning quvvati berilgan magnit maydonida eng katta qiymatga erishgan. Shunday qilib magnit maydonining yo‘nalishini o‘zgartirish yo‘li bilan fotoelementda ishlab chiqarilayotgan foydali quvvatga ta‘sir o‘tkazish mumkin[9,10].

ADABIYOTLAR

1. Arjvadhara.P.Ali, S.M.Chitrlekha.J., “ Analysis of solar PV cell performance with changing irradiance and temperature”, Int.J.Eng.Comput. Sci 2, 214-220, 2013
2. Fesharaki.V.J, Dehghani.M,Fesharaki.J.J “The effect of temperature on photovoltaic cell efficiency.In:Proceedings of the 1st International conference on Emerging Trends in Energy Conservation -ETEC”,Tehran,Iran,November 20-22, 2011
3. Sabry.M,Ghitas.A.E. “Influence of temperature on methods for determining Silicon solar cell series resistance”,J. Sol. Energy Eng.129,331-335, 2008
4. Arjvadhara.P.Ali, S.M.Chitrlekha.J., “ Analysis of solar PV cell performance with changing irradiance and temperature”, Int.J.Eng.Comput. Sci 2, 214-220, 2013

5. Fesharaki.V.J, Dehghani.M,Fesharaki.J.J “The effect of temperature on photovoltaic cell efficiency.In:Proceedings of the 1st International conference on Emerging Trends in Energy Conservation -ETEC”,Tehran,Iran,November 20-22, 2011
6. Sabry.M,Ghitas.A.E. “Influence of temperature on methods for determining Silicon solar cell series resistance”,J. Sol. Energy Eng.129,331-335, 2008
7. Singh.P,Ravindra.N.M, “Temperature dependence of solar cell performance – an analysis”, Sol.Energy Mater. Sol.Cells 101,36-45, 2012
8. Mengjin Yang,Yuanyuan Zhou, Yining Zeng and other, “Square-Centimeter Solution- Planar CH₃NH₃PbI₃ Perovskite Solar Cells with Efficiency Eceeding15”,Adv Mater, 2015, 28 september
9. В.Л.Бонч-Бруевич, С.Г.Калашников «Физика полупроводников», Наука, М.1977.
10. G.Gulyamov, A.G.Gulyamov. “On the tensoensitivity of p-n junction under illuminatian”, Semiconductors,2015,vol.49, pp 819-822